

Rezime izvještaja guvernera – maj 2020.

U Izvještaju guvernera za maj 2020. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2020. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2020. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a realna stopa rasta BDP-a Crne Gore, na osnovu kvartalnih procjena u 2019. godini, iznosi 3,6%. U prvom kvartalu 2020. godine, prema preliminarnim podacima Monstata ostvaren je realni rast od 2,7% u odnosu na prvi kvartal prethodne godine, dok se prema procjeni Ministarstva finansija u 2020. godini očekuje pad od 6,8%.

Potrošačke cijene su u maju 2020. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,1%, a u odnosu na maj prethodne godine manje za 1,0%.

Industrijska proizvodnja je u prvih pet mjeseci 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila rast od 4%. Rast proizvodnje je ostvaren u sektoru vađenja ruda i kamena (17,1%) i sektoru prerađivačke industrije (7,5%), dok je u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom ostvaren pad od 4,1%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prvom kvartalu 2020. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, kao posljedica pandemije COVID-19, bilježi pad u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 19,8%, drumskom za 23,5% i prevozu putnika na aerodromima 11,0%.

U šumarstvu je u prvih pet mjeseci 2020. godine, proizvedeno ukupno 71.786 m³ šumskih sortimenata, što je za 57,6% više nego u istom periodu 2019. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prva tri mjeseca 2020. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 4,6% i rast efektivnih časova rada od 7,6% u odnosu na isti period 2019. godine.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2020. godine iznosio je 181.030 lica, što je za 11,8% manje u odnosu na isti mjesec prethodne godine, i za 1,9% manje u odnosu na prethodni mjesec. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju

2020. godine iznosio 42.194 što predstavlja rast od 15,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a za 4,5% u odnosu na prethodni mjesec.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 05. 2020. godine, bio je 48.842 od kojih je 14.755 ili 30,2% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je manji za 0,5%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2019. godine rast iznosio 4,7%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju maja 2020. godine iznosio 624,8 miliona eura, i bio je veći za 1,6% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 0,4%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 05. 2020. godine (14.755) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.955 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 32.965.075,61 eura što čini 5,3% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 12.800 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 591.800.746,39 eura, što čini 94,7% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 05. 2020. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 19,8% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 40,7% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.512 miliona eura na kraju maja 2020. godine, i bila je 0,04% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju maja 2020. godine iznosili 3.074,8 miliona eura i ostvarili pad od 0,9% u odnosu na prethodni mjesec, dok su se u odnosu na maj prethodne godine povećali za 4,6%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,1% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u maju 2020. godine iznosili su 3.299,2 miliona eura, i zabilježili su mjesečni pad od 0,4%, dok u odnosu na maj 2019. godine bilježe pad od 0,1%. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2020. godine iznosio je 607,6 miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 0,1%. Takođe, ukupan kapital je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 15,3%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u maju iznosili su 160,6 miliona eura i u odnosu na prethodni

mjesec zabilježili su pad od 9%, dok u odnosu na maj 2019. godine bilježe pad od 11,2%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju maja 2020. godine iznosili su 162,2 miliona eura i činili su 5,3% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,5%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 16,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju maja 2020. godine iznosila je 5,94%, i bila je za 0,02 p. p. niža u odnosu na kraj prethodni mjesec, dok je u odnosu na kraj maja 2019. godine zabilježila pad od 0,24 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u maju 2020. godine iznosila je 4,77%, što predstavlja pad od 0,62 p. p. na mjesečnom nivou i pad od 1,43 p. p. u odnosu na maj 2019. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,41% na kraju maja 2020. godine i bila je na istom nivou kao na kraju prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj maja 2019. godine ostvarila pad od 0,06 p. p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 179,3 miliona eura na kraju maja 2020. godine, i bilježi pad od 72,4 miliona eura ili 28,8% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 64,1 milion eura ili 26,3%. Tokom maja 2020. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,4%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 48,6%.

Bruto premija osiguranja je u periodu do kraja maja 2020. iznosila 37,9 miliona eura. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (80,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (19,8%).

U maju 2020. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 2,9 miliona eura kroz 139 transakcija. Ostvareni promet bio je za 907,1% veći nego u prethodnom mjesecu, dok je za 96,1% manji u odnosu na maj 2019. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 05. 2019. godine iznosila je 3.374,6 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi neznatan pad, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 6,3%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju maja 2020. godine bila 10.241,67 indeksnih poena, bilježi pad od 0,2% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 2,9%. Indeks MNSE10 iznosio je 710,15 indeksnih poena i bilježi rast od 4,7% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 12,6%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u maju 2020. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 44,3 miliona eura. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u maju 2020. iznosili su 115,3 miliona eura ili 2,5% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za maj niže za 21,9%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u maju 2019. godine, zabilježen je pad od 20%. Izdaci budžeta iznosili su 159,6 miliona eura ili 3,5% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je više za 9,2% u odnosu na maj prethodne godine, a u odnosu na plan niže za 3,8%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2020. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.345,3 miliona eura ili 72,6% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 535,6 miliona eura ili 11,6% BDP-a, a na spoljni dug 2.807,8 miliona eura ili 60,9% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 69% BDP-a.

U maju su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Povodom sastanka Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, Ministarstvu ekonomije dostavljen je Prilog CBCG za potrebe održavanja istog, za izvještajni period od 13. juna 2019. do 1. maja 2020. godine. Na zahtjev Evropske centralne banke, proslijeđeni su podaci koji se odnose na realni efektivni devizni kurs za Crnu Goru, koji su dobijeni od MMF-a. U vezi sa tvining projektom „Podrška regulaciji finansijskih usluga“, nastavljeno je sa praćenjem realizacije planiranih aktivnosti. Tokom maja u CBCG održana je onlajn misija na temu *SREP*-a kao i onlajn misija na temu alata finansijske stabilnosti i kapitalnih bafera.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u maju.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.